

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
кафедра педагогіки

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ *з теорії і методики професійної освіти*

при вступі на Освітньо-наукову програму 015 Професійна освіта для здобуття ступеня доктора філософії на базі здобутого ступеня магістра / освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 01 «ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 015 «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»

Київ – 2022

Програма вступного випробування з теорії і методики професійної освіти при вступі на Освітньо-наукову програму 015 Професійна освіта для здобуття ступеня доктора філософії на базі здобутого ступеня магістра / освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність 015 Професійна освіта / *авт.-укладачі: Н.М. Дем'яненко, В.О. Смікал; НПУ імені М.П. Драгоманова; кафедра педагогіки. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. - 20 с.*

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Критерії оцінювання знань, умінь, компетентностей	5
3. Зміст програми	6
4. Орієнтовні питання до вступного іспиту	10
5. Рекомендована література та електронні джерела	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма базується на державних нормативно-правових документах про освіту: Законах України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (ВВР); «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (ВВР); «Про професійно-технічну освіту», редакція від 01.01.2019 р. №2443-VIII, 2300-VIII (ВВР); Указах Президента України: «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» від 3.07.2020 р. № 210/2020, «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722/2019, Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр., Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р; Постанові Кабінету Міністрів України «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук» від 23.03.2016 р. № 261.

Вступний іспит зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (теорія і методика професійної освіти) дає можливість з'ясувати загальну наукову ерудицію майбутнього здобувача наукового ступеня (знання загальних тенденцій розвитку освіти в Україні й світі, обізнаність щодо основних проблем сучасної вищої професійної освіти, професійної педагогіки та методики викладання у закладах вищої професійної освіти, уміння обґрунтовувати наукові проблеми, виявляти закономірності й тенденції розвитку провідних явищ сучасної вищої освіти на основі володіння методологією та методикою наукового дослідження).

Загалом вступний іспит дозволяє виявити рівень підготовленості й здатності до науково-дослідної і дослідно-експериментальної діяльності, розкрити концептуальне бачення особистістю сучасних освітніх, педагогічних проблем, особливостей наукових, практико орієнтованих підходів до їх вирішення в контексті інтеграції України до світового освітнього простору, напрямів проєктування, визначення шляхів, способів організації і здійснення фундаментального і прикладного наукового дослідження.

Складаючи іспит, необхідно:

показати знання: тенденцій і особливостей розвитку вищої професійної освіти в Україні і світі, теоретико-методологічних проблем розвитку вищої освіти в Україні й за рубежом; основних понять і проблем загальної, професійної педагогіки, дидактики, методики викладання контекстних освітніх курсів, змісту професійної та психолого-педагогічної підготовки у закладах вищої освіти (в єдності теорії і практики), особливостей інноваційного педагогічного досвіду; теорії та методики викладання у вищій школі, навчальних планів, програм, підручників, навчальних посібників; праць вітчизняних і зарубіжних науковців з питань професійної освіти і розвитку педагогічного знання;

виявити вміння: аналізувати тенденції розвитку освіти й педагогічної науки в сучасному світовому освітньому просторі; творчо характеризувати педагогічні теорії, виявляти зв'язки і суспільні залежності здобутків професійної педагогіки; доцільно використовувати у професійній діяльності традиційне педагогічне знання та освітню інноватику; прогнозувати основні

шляхи розвитку вищої професійної освіти в Україні й світовому освітньому просторі.

Програма вступного іспиту на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (теорія і методика професійної освіти) складається з пояснювальної записки і трьох розділів: «Теоретико-правові основи професійної освіти»; «Дидактика професійної освіти»; «Організація педагогічного дослідження та оброблення його результатів».

Програма побудована на інтегративній основі, охоплює такі напрями, як: теорія і практика професійної освіти, сучасні наукові технології в науковій сфері, інтернаціоналізація професійної освіти, інноваційні технології у професійній освіті, організація експериментальної освітньої діяльності.

Міжпредметні зв'язки: філософія освіти, освітня політика, педагогіка вищої школи, психологія вищої школи, андрагогіка, герогогіка, економіка вищої школи, управління закладом вищої освіти, нормативно-правове регулювання діяльності ЗВО та ін.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальні критерії оцінювання :

– знання першоджерел і вміння застосовувати їх зміст, основні ідеї в аналізі освітніх, педагогічних проблем;

– розуміння науково-педагогічних підходів, наукових принципів, понять і категорій, вміння оперувати ними;

– уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;

- уміння розробляти програму і методику наукового дослідження, формувати комплекс емпіричних і теоретичних методів педагогічного дослідження.

Критерії оцінювання відповідей на екзаменаційні питання

«відмінно»	вільне оперування інтегрованими педагогічними знаннями, здатність підтримати проблемну дискусію, виявити професійну ерудицію в передбачуваній сфері наукового дослідження, поінформованість щодо найбільш важливих педагогічних ідей, які висловлювалися в минулому та є предметом сучасних наукових дискусій, володіння поняттєво- категоріальним апаратом сучасної професійної педагогіки. Наявність науково-аналітичних здібностей, здатності виокремлювати актуальні педагогічні факти, явища, події, використовувати теоретичні знання як основу й метод пізнання, виявляти проблеми для здійснення актуальної науково-педагогічної діяльності, комбінувати знання для більш глибокого розуміння проблем і збагачення професійних знань. Уміння розробляти програму і методику
------------	---

	наукового дослідження з формуванням комплексу доцільних наукових (теоретичних і емпіричних) методів
«добре»	демонстрування розуміння наукових проблем в розвитку освіти і педагогіки, загальної наукової ерудиції, науково-аналітичних здібностей за можливої відсутності бачення шляхів їх вирішення
«задовільно»	розкриття основного змісту питань за наявності окремих неточностей у трактуванні провідних науково-педагогічних категорій, концепцій, стратегій розвитку освіти
«незадовільно»	відсутність знань науково-теоретичних джерел та основних проблем обраної наукової спеціальності, неточні відповіді на питання білетів, нерозуміння сутності проблеми, що обговорюється, нездатність відповісти на основні та додаткові запитання, відмова давати відповідь й виконувати екзаменаційне завдання

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1.1. Науково-теоретичні та нормативно-правові засади професійної освіти

Основне законодавче поле освітньої галузі. Закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про професійно-технічну освіту”. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук». Інші нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи освіти, визначають основні напрями її реформування.

Державотворча функція освіти. Державні стандарти професійної освіти. Ліцензування і акредитація освітніх програм. Національна система та Національна рамка кваліфікацій. Галузеві рамки кваліфікацій.

Основні категорії професійної педагогіки (професійна освіта, професійне навчання, професійний розвиток особистості, професійне самовдосконалення), їх характеристика. Особливості професійної освіти і педагогіки: взаємозв'язок і наступність загальної та професійної освіти; компетентнісний характер професійної освіти, єдність теорії і практики у професійній освіті, наукове підґрунтя професійної освіти, контекстність професійної освіти. Готовність до професійної діяльності. Критерії та рівні готовності до професійної діяльності. Професійно-педагогічна культура, партнерська педагогічно доцільна морально-естетична суб'єкт-суб'єктна взаємодія як чинники ефективності технології професійного навчання.

1.2. Неперервна професійна освіта. Концепція освіти впродовж життя

Фундаментальні принципи та основні суперечності розвитку сучасної освіти. Глобалізація освітніх процесів. Світовий освітній простір. Відкрите освітнє середовище. Концепція освіти впродовж життя. Формальна, неформальна та інформальна освіта.

Національна освіта як соціокультурне явище. Парадигмальний розвиток освітніх процесів і педагогічного знання. Освіта в контексті глобалізації. Інтернаціоналізація системи національної освіти. Неперервна освіта як філософська і педагогічна категорія. Світові тенденції в організації неперервної освіти. Технологізація освіти в історичній неперервності. Організаційно-педагогічні засади трирівневої освіти в Україні і світі.

Система освіти України. Неперервність. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Освітня платформа. Вища освіта. Післядипломна освіта. Дистанційна освіта. Самоосвіта. Освіта дорослих. Андрагогіка. Герогогіка.

Концептуальні засади розвитку професійної освіти в Україні, напрями її інтеграції в європейський освітній простір.

1.3. Розвиток професійної освіти в умовах сучасних освітньо-інтеграційних процесів

Пріоритетні напрями реформування професійної освіти в Україні. Світові тенденції розвитку професійної і професійно-педагогічної освіти. Компетентнісні засади сучасної професійної освіти, її контекстність. Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти, орієнтування на запити світового ринку. Ідея гуманізації професійної освіти. Принципи гуманізації професійної освіти: гуманітаризація, фундаменталізація, системність, інтегративність, міждисциплінарність, діяльнісна спрямованість; національний характер, світова орієнтація.

Тенденції розвитку неперервної професійної освіти в Україні: педагогіка, андрагогіка, герогогіка.

Сучасний стан і шляхи забезпечення якості освіти в Україні. Моніторинг якості освіти: поняття, сутність, структура. Види моніторингу. Сутність освіти для сталого розвитку. Проблема академічної прозорості та доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі.

Єдність освіти і науки. Навчання на дослідницькій основі. Методи залучення молоді до науково-дослідної роботи.

Автономія та академічні свободи закладів вищої освіти. Академічна мобільність та конкурентоспроможність фахівців. Полікультурна освіта: сутність, принципи, тенденції. Напрями інформатизації освіти. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання.

Духовна культура сучасної молоді. Ціннісні основи розвитку особистості. Аксіологічні засади професійно-педагогічної освіти.

Акмеологічні орієнтири сучасної вищої освіти. Впровадження сучасних освітніх технологій у професійну освіту.

Особливості організації освітньо-наукового процесу у закладах вищої освіти. Проектування освітнього середовища ЗВО. Інноваційні основи освітнього процесу у вищій школі. Психолого-педагогічні засади партнерської взаємодії викладача і студента. Науково-методичний супровід освітнього процесу у ЗВО.

РОЗДІЛ II. ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Дидактичний процес у професійній освіті

Сутність дидактичного процесу. Основні категорії дидактики професійної освіти. Закономірності та принципи навчання. Зміст професійної освіти. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Вимоги до навчально-методичного забезпечення освітніх курсів. Навчальна програма. Робоча програма курсу. Підготовка контрольно-вимірювальних матеріалів для оцінювання якості знань. Навчально-методичний, освітньо-професійний, навчально-науковий комплекс.

Суб'єкти освітньо-наукового процесу у ЗВО. Діяльність викладача. Організація і управління освітнім процесом. Діяльність студентів. Форми учіння. Студентоцентрованість, контекстність навчання. Принцип індивідуалізації освітнього процесу.

Характеристика компетентнісного підходу. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти крізь призму компетентнісного підходу. Система компетентностей (ключові, загальногалузеві, предметні). Ключові компетентності: навчальна, соціальна, компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій, економічна (підприємницька), загальнокультурна, валеологічно-оздоровча, громадянська.

Професійна компетентність - базова характеристика діяльності фахівця.

Тема 2.2. Методичні засади організації освітньо-наукового процесу у професійній освіті

Поняття про методи навчання. Класифікація методів навчання. Методи організації і забезпечення розвитку освітнього процесу. Методи мотивації і стимулювання навчальної діяльності. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.

Форми організації освітнього процесу. Лекція. Дидактичні вимоги до лекції. Методика її підготовки й проведення. Семінарське заняття, методика його організації й проведення. Практичне заняття, методика його підготовки й проведення. Лабораторне заняття, методика його підготовки й проведення. Методика організації і проведення факультативів, спецкурсів і спецсемінарів. Методика проведення індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів. Тьюторство у професійній освіті. Навчальна і виробнича практика студентів. Методика організації і проведення самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Види самостійної роботи студентів. Загальні засади

НДРС. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Методи організації науково-дослідної роботи студентів. Оформлення результатів дослідження. Діагностика, контроль та оцінювання результатів навчання. Функції й види контролю у професійній освіті.

Тема 2.3. Освітня інноватика. Активні й інтерактивні педагогічні технології у професійній освіті

Сутність і зміст освітньої інноватики у вищій школі. Інноваційна активність. Педагогічна неологія. Закономірності перебігу інноваційних процесів (закони необоротності стабілізації педагогічного середовища, обов'язкової реалізації інноваційного процесу, стереотипізації педагогічних інновацій). Інноваційна освіта, інноваційна мета освіти, інноваційне навчання. Освітній заклад інноваційного типу. Інноваційний потенціал закладу вищої освіти. Інноваційне освітнє середовище. Проектування та впровадження освітньої інноватики в дидактичний процес вищої школи. Педагогічна аксіологія, праксеологія.

Інноваційні процеси в освіті. Критерії інноваційної діяльності (новизна, наукова достовірність, ефективність, прогностичність). Критерії впровадження інновацій у освітній процес закладу вищої освіти (доцільність, освітня ефективність, доступність, творчість, техніко-економічні та дидактичні можливості). Класифікація технологій навчання. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі. Нові інформаційні технології навчання – мета, завдання та особливості застосування у ЗВО. Дистанційне навчання у закладах вищої освіти України. Сутність активного та інтерактивного навчання у вищій школі, його цілі та завдання (ситуативне моделювання, портфоліо, кейси, тьюторіали, ділові ігри тощо).

Індивідуалізація професійної освіти. Індивідуальний освітній запит. Автономне навчання. Індивідуальна освітня траєкторія, індивідуальна освітня програма. Супровід у професійній освіті (консалтинг, модераторство, фасилітаторство, тьюторство).

РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБРОБЛЕННЯ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ

Тема 3.1. Методологія, види і рівні педагогічних досліджень

Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності. Науковий апарат, основні наукові категорії дослідження та їх характеристика. Поняття про наукові підходи і принципи організації педагогічного дослідження.

Класифікація педагогічних досліджень, характеристика різновидів. Фундаментальні й прикладні педагогічні дослідження.

Методи педагогічних досліджень. Теоретичний аналіз і синтез. Методи емпіричного дослідження. Співбесіда, анкетування та спостереження. Експертні методи. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти. Педагогічний експеримент: сутність та

основні етапи. Природний, лабораторний. Констатувальний, формувальний, пілотний, контрольний експеримент. Індивідуальна експертна оцінка. Метод узагальнення незалежних характеристик. Лабораторний метод. Особливості відбору методів і методик дослідження. Розроблення тестів для незалежного оцінювання навчальних досягнень студентів. Методи оброблення наукового матеріалу. Математико-статистичні методи обчислення експертних оцінок. Статистична перевірка педагогічної гіпотези. Шляхи впровадження наукових висновків у практику закладів професійної освіти.

Тема 3.2. Організація, зміст і методика педагогічного дослідження

Науково-дослідна робота у професійній освіті (бакалаврські, магістерські, докторські освітні програми), її сутність, завдання, напрями організації, форми з урахуванням специфіки закладу вищої педагогічної освіти.

Особливості написання, оформлення та захисту наукового реферату, проекту, магістерської, дисертаційної роботи з теорії і методики професійної освіти (015 Професійна освіта).

Загальна характеристика освітньо-кваліфікаційних та освітньо-наукових праць (формулювання теми дослідження, розроблення структури роботи, визначення актуальності досліджуваної проблеми, оформлення наукового апарату), основні вимоги до формулювання наукової новизни, практичного значення, апробації і впровадження результатів дослідження. Оформлення додатків. Бібліографічний апарат досліджень зі спеціальності 015 Професійна освіта. Правила бібліографічного опису документальних та літературних джерел, наведення і оформлення цитат та бібліографічних посилань у текстах. Пошук інформації у процесі виконання наукової роботи. Електронний пошук наукової інформації.

Академічна доброчесність. Шляхи запобігання академічному плагіату.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Нормативно-правові документи, що регулюють розвиток професійної освіти, визначають основні напрями її реформування.
2. Тенденції інтернаціоналізації професійної освіти України.
3. Особливості реформування сучасних систем професійної освіти.
4. Неперервність професійної освіти. Концепція освіти впродовж життя.
5. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні.
6. Теоретичні основи професійної освіти .
7. Неперервна освіта як філософська і педагогічна категорія.
8. Організаційно-педагогічні засади трирівневої освіти в Україні.
9. Професійна орієнтація, її складові, основні завдання та підходи до їх розв'язання.
10. Аксиологічні основи розвитку професійно-педагогічної освіти.
11. Вимоги до професійної компетентності сучасного фахівця.

12. Розвиток професійної освіти в Україні в контексті світового освітнього простору.
13. Роль професійного самовизначення у формуванні особистості.
14. Суспільна й особистісна цінність неперервної професійної освіти.
15. Основні категорії професійної педагогіки, їх характеристика.
16. Вища освіта в системі освіти України.
17. Освіта впродовж життя: педагогіка, андрагогіка, геронгогіка.
18. Студентоцентрованість освітньо-наукового процесу вищої школи.
19. Формування відкритого освітнього середовища ЗВО.
20. Формальна, неформальна й інформальна освіта в контексті неперервності.
21. Партнерські педагогічно доцільні відносини викладач-студент у ЗВО.
22. Особистість студента в освітньо-науковому процесі ЗВО.
23. Викладач закладу вищої освіти, напрями його діяльності.
24. Дидактика професійної освіти, її завдання та функції.
25. Сутність і структура освітньо-наукового процесу у ЗВО.
26. Закономірності й принципи дидактики професійної освіти.
27. Методи навчання у закладі вищої освіти.
28. Форми організації навчання у ЗВО.
29. Лекції, методика їх підготовки і проведення.
30. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення.
31. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення.
32. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення.
33. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.
34. Науково-дослідна робота студентів.
35. Навчальна і виробнича практика студентів.
36. Ситуативне моделювання в освітньому процесі ЗВО.
37. Індивідуалізація освітнього процесу у вищій школі.
38. Індивідуальний супровід у професійній освіті.
39. Практична зорієнтованість (контекстність) освітнього процесу у вищій школі.
40. Технологія квазіпрофесійного моделювання у ЗВО.
41. Тьюторинг у вищій школі.
42. Інтерактивні освітні технології реалізації освітнього процесу вищої школи.
43. Автономне навчання у ЗВО.
44. Компоненти, функції і види контролю знань, умінь, компетентностей у вищій школі.
45. Методи і форми контролю якості знань.
46. Оцінювання результатів освітньої діяльності.
47. Виховна (ціннісна) складова професійної освіти.
48. Основи самовиховання у ЗВО.
49. Функції і завдання куратора академічної групи.
50. Студентське самоврядування.
51. Структура управління закладом вищої освіти.

52. Рівні, ступені, кваліфікації вищої освіти України.
53. Заклади вищої освіти України. Національний і дослідницький університети.
54. Парадигмальні напрями розвитку вищої школи України у світовому контексті.
55. Автономія і академічні свободи ЗВО.
56. Професійна освіта в країнах ЄС.
57. Організація досліджень зі спеціальності 015 Професійна освіта.
58. Методи педагогічного дослідження з проблем професійної освіти.
59. Види і типи педагогічних досліджень (015 Професійна освіта).
60. Педагогічний експеримент і його основні етапи.
61. Науковий апарат (об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза) дослідження з теорії і методики професійної освіти.
62. Вивчення літератури, визначення напрямів та відбір фактичного матеріалу.
63. Вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти.
64. Методи оброблення наукового матеріалу.
65. Констатувальний експеримент у дослідженні 015 Професійна освіта.
66. Формувальний експеримент як етап дослідження зі спеціальності 015 Професійна освіта.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ЕЛЕКТРОННІ ДЖЕРЕЛА

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту / В.П. Андрущенко. - К.: Знання України, 2008. - 819 с.
2. Андрущенко В.П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття / В.П. Андрущенко. – К.: Знання України, 2011. – 1099 с.
3. Андрущенко В.П. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. Кн. 1: Від мрії до дії / В.П. Андрущенко; наук. ред. В.Л. Савельєв. – К.: Знання України, 2018. – 659 с.
4. Андрущенко В.П. Організоване суспільство: Проблеми суспільної самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. Кн. 2: Філософія новітнього державотворення / В.П. Андрущенко; наук. ред. В.Л. Савельєв. – К.: Знання України, 2018. – 647 с.
5. Андрущенко В.П. Феномен освіти: в 5-ти книгах / В.П. Андрущенко. – Суми: Університетська книга, 2020. (Кн. 1: Поняття освіти: зміст та предметне поле. – 452 с.; Кн. 2: Структурно-функціональний аналіз освіти. – 592 с.; Кн. 3: Екзистенційний простір освіти. – 500 с.; Кн. 4: Українська освіта: історія становлення, розвиток, модернізація. – 560 с.; Кн. 5: Статті та інтерв'ю. – 536 с.).

6. Андрущенко В.П., Дем'яненко Н.М. Феномен педагогічної інноватики в науково-теоретичному обґрунтуванні й освітній практиці (концептуальні засади, результати і перспективи магістерського Проєкту «Інноваційні авторські освітньо-виховні системи»). *Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник*; за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – С. 12-32.
7. Артемов В.Ю. Особливості побудови онтології предметної галузі і професійного середовища в системі вищої професійної освіти / В.Ю. Артемов // Біоресурси і природокористування. – 2014. – № 1-2. – С. 155-161.
8. Астахова О. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні / О. Астахова // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 4. – С. 9-12.
9. Бахов І.С. Міжкультурний підхід у підготовці сучасного компетентного фахівця: [вища школа] / І.С. Бахов // Освіта Донбасу. – 2011. – № 4. – С. 60-63.
10. Белова Л.О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики: навч. посіб. / Л.О. Белова. – Харків: Вид-во НУА, 2004. – 264 с.
11. Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / Г.О. Бірта, Ю.Г. Бургу. - К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
12. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне / А.М. Бойко. - Полтава: Техсервіс, 2006. - 568 с.
13. Бойко А.М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання: монографія / А.М. Бойко. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. – 384 с.
14. Булах І.Є. Створюємо якісний тест: навч. посібник / І.Є. Булах, М.Р. Мруга. - К., 2006. - 143 с.
15. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник / С.С. Вітвицька. - К., 2003. - 265 с. - Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk702798.pdf>
16. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. - К., 2005. - 396 с.
17. Вища освіта в Україні: навч. посіб / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – 327 с. - Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/400588.pdf
18. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
19. Волков Ю.Г. Диссертация: подготовка, защита, оформление: практическое пособие / Ю.Г. Волков; под ред. Н.И. Загузова. - М., 2004. – 185 с.
20. Воротіна Л.І. Магістерська робота: методика написання і захисту навч. посібник / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, С.О. Гуткевич. - К., 2004. - 81с.

21. Газнюк Л.М. Професійна освіта як фактор кар'єрного росту/ Л.М. Газнюк, С.О. Розумовський // Практична філософія. – 2011. –№ 4. – С. 204-212.
22. Гончаренко С.У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. для студ., магістрів, аспірантів і викладачів вищих навч.закл. / С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, Л.Л. Поважна / ред. С.У. Гончаренко, П.М. Олійник. - К.: Вища школа, 2003. – 323 с. - Режим доступу: https://www.studmed.ru/goncharenko-su-metodika-navchannya-naukovih-doslidzhen-u-vischy-shkol_9eb680b77b9.html
23. Гура О.І. Педагогіка вищої школи. Вступ до спеціальності: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2005. – 224 с.
24. Дем'яненко Н.М. Автономія університету як умова інтернаціоналізації вищої освіти: українські історичні практики і виклики сьогодення. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогіка*. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2020. Вип. 13. С. 6-22.
25. Дем'яненко Н.М. *Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник (за результатами магістерського науково-контекстного проекту) / магістранти-автори Проекту: О.О. Багінська, Н.Б. Буряк, О.А. Гарбуз, Д.О. Данчук, К.В. Заболоцька, Г.О. Кочконян, О.П. Мусійчук, Я.С. Назаренкова, Г.В. Сербулова, М.О. Харабара, А.В. Швець; консультування: Н.М. Дем'яненко, Н.Л. Акініна, Т.В. Багрій, І.М. Кравченко, В.О. Смікал; за заг. ред. Н.М. Дем'яненко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – 353 с.*
26. Дем'яненко Н.М. Історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання // Освітні системи: ретроспектива, інноватика (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). *Електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару / за ред. д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М. Київ : ВЦ НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. - С. 49-54. EDUCATIONAL SYSTEMS: RETROSPECTIVE, INNOVATION (to the 100-th anniversary of the All-Ukrainian scientific and pedagogical journal «Native School»).* *Electronic collection of materials of the scientific on-line seminar /ed. d. ped. n., prof. Demyanenko N. M. Kyiv: VTs NPU imeni M. P. Dragomanova, 2022. - P. 49-54.*
27. Дем'яненко Н.М. Освітній простір педагогічного університету: зміна пріоритетів / Н.М. Дем'яненко // Європейські педагогічні студії (European pedagogical studies). – 2013. - № 3-4. – С. 128-140.
28. Дем'яненко Н.М. Навчально-науковий комплекс освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти) / Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Булда А.А., Кравченко І.М., Кухар Л.О., Смікал В.О.; за ред. Н.М. Дем'яненко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. - 265 с.
29. Дем'яненко Н.М. Індивідуальний супровід професійного зростання фахівця (тьюторство) // Навчально-науковий комплекс освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015

Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти) / Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Булда А.А., Кравченко І.М., Кухар Л.О., Смікал В.О.; за ред. Н.М. Дем'яненко. - Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. - С. 87-122.

30. Дем'яненко Н.М. Організація експериментальної діяльності (015 Професійна освіта) // Навчально-науковий комплекс освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти) / Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Булда А.А., Кравченко І.М., Кухар Л.О., Смікал В.О.; за ред. Н.М. Дем'яненко. - Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. - С. 217-249.

31. Дем'яненко Н.М. Асистентська практика // Навчально-науковий комплекс освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти) / Дем'яненко Н.М., Акініна Н.Л., Булда А.А., Кравченко І.М., Кухар Л.О., Смікал В.О.; за ред. Н.М. Дем'яненко. - Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. - С. 250-265.

32. Дем'яненко Н.М. Програма кандидатського комплексного іспиту для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 015 Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти) / автори-укладачі: Н.М. Дем'яненко, В.О. Смікал; кафедра педагогіки і психології вищої школи НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2020. - 22 с.

33. Дем'яненко Н.М. Програма кандидатського іспиту зі спеціальності 13.00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки / В.І. Луговий, Н.М. Дем'яненко, В.К. Майборода. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, Інститут вищої освіти НАПН України, 2010. - 36 с.

34. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 334 с.

35. Дідківська О. Компетентнісна модель конкурентоспроможності випускників навчальних закладів системи професійної освіти / О. Дідківська // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 2. – С.231-243.

36. Довідник офіційного опонента. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / упор. Ю.І.Цеков; за ред. Р.В.Бойка. - К., 2008. - 64 с.

37. Драйнер Г. Революція в навчанні / Гордон Драйнер, Джанет Вос; перекл. з англ. М. Олійник. - Львів: Літопис, 2005. - 942 с.

38. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. - К.: Юрінком інтер, 2008. - 1040 с.

39. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е вид., переробл. і доп. / І.В. Зайченко. – К.: Видавництво Ліра-К., 2017. – 456 с. Режим доступу: <http://lira-k.com.ua/preview/12230.pdf>

40. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 р. № 1556 –VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
41. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. №40-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15/ed20150722>
42. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Редакція від 16.07.2019 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
43. Здобувачу наукового ступеня: метод. рекомендацій / упор. С.В. Сьомін. - К., 2002. - 184 с.
44. Європейський освітній портал: Болонський процес у період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.euedu.org/bolosnky5.html>
45. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів / Л.В. Кнодель. – К.: Вид-во Паливода А.В., 2008. – 136 с.
46. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О.В. Овчарук. - К.: «Кл.С.», 2004. - 112 с.
47. Копілевич В.А. Складові якості професійної вищої освіти / В.А. Копілевич // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Редкол.: Мельничук Д.О. (відп. ред.) та ін. – К., 2013. – Вип. 192, Ч.1. – С. 245-253.
48. Корнев Ю. Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення ефективної взаємодії ринку праці і ринку вищої професійної освіти в Україні / Ю.Г. Корнев // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9. – С. 235-242.
49. Коробко Л. І. Механізми управління комплексом професійної освіти / Л.І. Коробко // Економіка та держава. – 2008. – № 1. – С. 98-101.
50. Кремень В.Г. Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти / В. Кремень // Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К., 2005. – С.184-188.
51. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2009. - 206 с.
52. Кузьмінський А.І. Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання / А.І. Кузьмінський, В.Л. Єфіменко, - Черкаси, 2002. - 64 с.
53. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. - К., 2003. - 328 с.
54. Лозова В.І. Педагогічний експеримент / В.І. Лозова // Актуальні питання навчання та виховання особистості: зб. наукових статей / за ред. В.М. Гриньової. - Харків, 2008. - Вип. 2. - 142 с.
55. Майборода В.К. Методика підготовки і оформлення рукопису та автореферату дисертації / В.К. Майборода. - Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. - 228 с.

56. Мальська М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / М. Мальська, Н. Паньків. - Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 226 с.
57. Методичні рекомендації до написання і оформлення магістерських робіт / автор.-упор. Н.М. Дем'яненко, І.М. Кравченко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. - 113 с.
58. Методологія і організація наукових досліджень: програма курсу (для магістрів) / Київський національний торговельно-економічний ун-т / уклад. С.В. Синяков. - К.: КНТЕУ, 2003. - 22с.
59. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту (Педагогіка вищої школи) за контекстно-тьюторською технологією (спеціалізації «Андрагогіка», «Тьюторство») / за ред. Н.М. Дем'яненко; Нац. пед. університет ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – Ч. I. – 195 с.
60. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки магістрів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 011 Науки про освіту (Педагогіка вищої школи) за контекстно-тьюторською технологією (спеціалізації «Андрагогіка», «Тьюторство») / за ред. Н.М. Дем'яненко; Нац. пед. університет ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – Ч. II. – 233 с.
61. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.Л. Ортинський. – К.: ЦУЛ, 2009. – 427 с. - Режим доступу: <https://subject.com.ua/pdf/254.pdf>
62. Основи методології та організації наукових досліджень. Навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А.Є. Конверського. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 352 с.
63. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / Н.В. Гнасевич, Т.В. Гончарук, М.І. Гурик [та ін.]; за заг. ред. Т.В. Гончарук. - Тернопіль: Крок, 2014. - 273 с.
64. Основи наукових досліджень: методологія, організація, оформлення результатів: навчальний посібник / Головій В.М., Кузькін Е.Ю., Піддубна Л.В., Кузьменко В.М., Ярмак О.В. - К.: Хай-Тек Прес, 2010. - 344 с.
65. Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні. - К.: НАПН України, 2021.
66. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.mon.gov.ua>
67. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
68. Педагогіка вищої школи: підручник / за ред. В.Г. Кременя, В.П. Андрущенко, В.І. Лугового. - К.: Педагогічна думка, 2009. - 256 с. - Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Vyscha_osvita_Ukrainy/2014_N3_54_dodatok_2.pdf
69. Педагогічний словник / за ред. М.Д. Ярмаченка. - К.: Педагогічна думка, 2001. - 516 с.

70. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
71. Руснак І. Магістерська робота з педагогіки: навчально-методичний посібник / Іван Руснак, Світлана Романюк. - Чернівці: Рута, 2005. - 208 с.
72. Світоглядні пріоритети гуманізації вищої освіти: монографія / авт.: О.П. Воробйова, М.В. Гриценко, В.І. Луговий, О.Ю. Оржель, О.М. Слюсаренко, А.В. Ставицький, Ж.В. Таланова, В.П. Ткаченко, К.А. Трима; за ред. В.І. Лугового, Ж.В. Таланової. – К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – 229 с.
73. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень / В.К. Сидоренко. - К. РНКЦ "ДІНІТ", 2000. - 259 с.
74. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: навч. посіб. / П.І. Сікорський. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 127 с.
75. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: навч. посіб. / О. Січкарук. – К.: Тансоа, 2006. – 88 с.
76. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. / З.І. Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.
77. Соловей М.І. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів: посібник для студ. вищ. навч. закладів / Соловей М.І., Спіцин Є.С., Потапенко К.К., Шалік З.М. - К., 2004. - 143 с. - Режим доступу: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/241/Visnyk%2026.2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
78. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. - 2.вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2007. - 317с.
79. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр., Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 286-р.
80. Сухомлинська О.В. Методологія історико-педагогічного дослідження / О.В. Сухомлинська // Педагогічна і психологічна науки в Україні. - К.: Педагогічна думка, 2007. - Т. 1. - С. 36-51.
81. Таланова Ж.В. Докторська підготовка у світі та Україні / Ж.В. Таланова. - К.: Міленіум, 2010. - 476 с.
82. Тормоса Ю.Г. Основи наукових досліджень: навч-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Ю.Г. Тормоса. - К., 2003. - 76 с.
83. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с. - Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5198982/>
84. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.В. Тушева. - Харків: «Федорко», 2014. - 408 с.
85. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій: посібник для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Філіпенко. - К., 2004. - 208 с.
86. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. - К.: Академвидав. 2010. - 456 с. - Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf

87. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г.С. Цехмістрова. - К., 2006. - 240 с.
88. Черній А.М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: посіб. / А.М. Черній. - К., 2005. - 232 с.
89. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. - К., 2008. - 310 с. - Режим доступу: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/SHEjko-V.M.-ta-inshi-Organizatsiya-ta-metodika-naukovo-doslidnitskoyi-diyalnosti.pdf>
90. Estermann T. The State of University Autonomy in Ukraine: an external analysis: ATHENA Workshop Ukraine “Fostering Sustainable and Autonomous Higher Education Institutions», 6 November 2013 [Electronic resource]. – URL : <http://www.eua.be/events/past/2013/ATHENA-Workshop-Ukraine/Presentations.aspx>.
91. Freismuth E. Developing autonomy and funding reforms at system level – an example from Austria: ATHENA Workshop Ukraine “Fostering Sustainable and Autonomous Higher Education Institutions», 6 November 2013 [Electronic resource]. – URL : <http://www.eua.be/events/past/2013/ATHENA-Workshop-Ukraine/Presentations.aspx>.
92. Education at a Glance 2021: OECD Indicators. Glossary. – OECD, 2014 [Electronic resource]. – URL: www.oecd.org/.
93. Global Education Digest 2020: Comparing Education Statistics across the World. – UNESCO Institute for Statistics. [Electronic resource]. – URL: www.uis.unesco.org/.
94. Demyanenko Natalia. “Innovative author’s education systems”: a scientific project at National Pedagogical Dragomanov University / Natalia Demyanenko // Рідна школа. - 2020. - № 1. - С. 32-37.
95. Demyanenko N. Tutoring as pedagogical action and new profession: systematic approach to the problem (Тьюторинг як педагогічна дія і нова професія: системний підхід до проблеми) / N. Demyanenko // Вища освіта України. - 2020. - № 2. - С. 59-66.
96. Demyanenko Natalia. Educational innovation studies as a complex system / Natalia Demyanenko // Interdisciplinary studies of complex systems. - 2020. - № 16. - P. 87-101. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2020.16.087>
97. Demyanenko N.M., Benera V.E., Kolyadenko S.M., Sytniakivska S.M., Kravchenko I.M., Lomakovych V.Ya., Syrotyuk M.V., Smikal V.O., Borova V.E., Malinovska N.V. *The World Space of Higher Education: Trends in Internationalization and Development: the collective monograph* / Edited by N. Demyanenko. Warsaw: RS Global Sp. Z O.O., 2020. 160 p. DOI: <https://doi.org/10.31435/rsglobal/020>
98. Demyanenko N.M. Internationalization of the educational and scientific space at pedagogical university. *The World Space of Higher Education: Trends in Internationalization and Development: the collective monograph* / Demyanenko N.M., Benera V.E., Kolyadenko S.M., Sytniakivska S.M., Kravchenko I.M., Lomakovych V.Ya., Syrotyuk M.V., Smikal V.O., Borova

V.E., Malinovska N.V. / Edited by N. Demyanenko. Warsaw: RS Global Sp. Z O.O., 2020. P. 11-27. DOI: <https://doi.org/10.31435/rsglobal/020>

99. Demyanenko N.M. University autonomy as a condition for the internationalization of higher education: Ukrainian historical practices and current challenges. *The World Space of Higher Education: Trends in Internationalization and Development: the collective monograph* / Demyanenko N.M., Benera V.E., Kolyadenko S.M., Sytniakivska S.M., Kravchenko I.M., Lomakovych V.Ya., Syrotyuk M.V., Smikal V.O., Borova V.E., Malinovska N.V. / Edited by N. Demyanenko. Warsaw: RS Global Sp. Z O.O., 2020. P. 69-83. DOI: <https://doi.org/10.31435/rsglobal/020>

100. Demyanenko N. Historical and paradigmatic development of educational processes in Ukraine: author's substantiation. *Czech-polish historical and pedagogical journal*. 2020. # 2. S. 176-188.

101. Demyanenko N.M. The idea of “lifelong learning” in the global educational space: history, projection into perspective. *Section I. Lifelong learning: civilizational dimension, Ukrainian experience. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph* / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 27-41. DOI: <https://doi.org/10.37835/2410-2075-2021-1-01-1>

102. DEMYANENKO Natalia, ILLIUSCHENKO Serhii, POVIDAICHYK Mykhailo, DOROSH Tetiana (2021). The Problem of Developing the Reflexivity of Future Specialists in Social and Humanistic Sciences in the Context of Postmodernism. *Postmodern Openings*. Volume 12. Issue 4. P. 171-183. (Indexed by Web of Science Core Collection). DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.4/>

103. Demyanenko, N., Boyko, A., Dubrovina, I., Tepla, O., & Ivanova, L. (2022) Training of the future teachers to design animation and recreational space for different age students, *Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges, Youth Voice Journal* Vol. II pp. 18-34. ISBN (ONLINE): 978-1-911634-58-4.

104. Lifelong learning: trends, challenges, prospects: the collective monograph / edited by N. Demyanenko, V. Benera. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2021. 366 p.

105. University Autonomy in Europe II. The Scorecard / by Thomas Estermann, Terhi Nokkala & Monika Steinel. – EUA, 2018. – 81 p. [Electronic resource]. – URL: <http://eua.be/publications/eua-reports-studies-and-occasional-papers.aspx>.